LUONNONSUOJELULAIN 66 § MUKAINEN NATURA-VAIKUTUSTEN ESIARVIO KOSKIEN TAKAKANGAS-PIHLAJAHARJU TUULIPUISTO-HANKKEEN TOTEUTUMISEN VAIKUTUKSIA HÄÄDETKEITAAN JA SUOMIJÄRVEN NATURA-ALUEILLE

Suomen Luontotieto Oy 31/2022
Jyrki Matikainen

Suomen Luontotieto Oy

Sisältö

1. Johdanto 3
2. Lainsäädäntö 3
3. Aineisto ja menetelmät 4
4. Natura-alueiden kuvaukset 4
5. Johtopäätökset 6
6. Lähteet ja kirjallisuus 7
7. Liitteet 8

1. Johdanto

Parkanon Tuuli Oy tilasi keväällä 2022 Suomen Luontotieto Oy:ltä Luonnonsuojelulain 66 § mukaisen Natura-vaikutusten esiarvion liittyen Parkanon alueelle suunnitellun Takakangas-Pihlajaharju nimisen tuulipuistohankkeen toteutumisen vaikutuksiin Häädetkeidas ja Suomijärvi nimisiin Natura-alueisiin Selvitys liittyy hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehtävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut Sonja Telkki ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

Takakangas-Pihlajaharju tuulipuiston hankealueen länsi- ja lounaispuolella sijaitsee kaksi Natura 2000 suojelualuetta. Näistä Häädetkeitaan Natura-alueelta etäisyys lähimpään suunniteltuun voimalanpaikkaan (voimala no 9) on noin 3.7 km ja Suomijärven Natura-alueelta etäisyys on noin 5.6 km (voimala no 9).

2. Lainsäädäntö

Natura–arvioinnista säädetään luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:n säännöksissä. Ensimmäisen säännöksen (65 §) mukaan hanke tai suunnitelma ei saa yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa merkittävästi heikentää niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alue on ilmoitettu, ehdotettu tai sisällytetty Suomen Natura 2000-verkostoon.

Luonnonsuojelulain mukainen vaikutusten arviointivelvollisuus syntyy mikäli hankkeen vaikutukset a) kohdistuvat Natura–alueen suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin, b) ovat luonteeltaan heikentäviä, c) laadultaan merkittäviä ja d) ennalta arvioiden todennäköisiä. Kynnys arvioinnin suorittamiseksi voi ylittyä myös eri hankkeiden ja suunnitelmien yhteisvaikutusten vuoksi (Söderman 2003). Tämä velvoite koskee myös Natura-alueen ulkopuolella toteutettavaa hanketta, jos sillä on todennäköisesti alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Toinen mainittu säännös (66 §) koskee heikentämiskieltoa. Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseksi taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos arviointimenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Suomen Natura 2000–verkostoon. Lupa voidaan kuitenkin myöntää taikka suunnitelma hyväksyä tai vahvistaa, jos valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole. Jos alueella esiintyy luontodirektiivin liitteessä I tarkoitettuja ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppejä (ns. priorisoitu luontotyyppi) tai liitteessä II tarkoitettuja ensisijaisesti suojeltavia lajeja (ns. priorisoitu laji), noudatetaan tavanomaista tiukempia lupaedellytyksiä ja lisäksi asiasta on hankittava komission lausunto.

Luonto- tai lintudirektiivissä ei ole määritetty milloin luonnonarvot heikentyvät tai merkittävästi heikentyvät. Euroopan komission julkaisemassa ohjeessa (Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset) todetaan, että vaikutusten merkittävyys on kuitenkin määritettävä suhteessa suunnitelman tai hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin ottaen erityisesti huomioon alueen suojelutavoitteet.

Arvioinnin tarkoituksena on antaa Luonnonsuojelulain (1096/1996) 66 §:n tarkoittama esiarvio siitä, kuinka suunniteltava hanke vaikuttaisi niihin luonnonarvoihin, joiden perusteella kaksi eri kohdetta on valittu Natura- 2000 suojelukohteeksi. Häädetkeitaan Natura-alueen aluetyyppi on SAC (Special Area of Conservation), eli luontodirektiivin mukainen erityisen suojelutoiminnan alue Natura 2000-verkostossa, joten tässä selvityksessä arvioidaan ensisijaisesti suunnitellun hankkeen synnyttämät välilliset ja välittömät mahdolliset vaikutukset alueella esiintyviksi ilmoitetuille luontodirektiivin luontotyypeille. Suomijärven aluetyyppi on SPA (Special Protection Area) eli alue on Natura-kohteena arvokkaan linnuston vuoksi

3. Aineisto ja menetelmät

Arvio perustuu kohteen Natura-tietolomakkeen tietoihin luontotyyppien ja direktiivilajien esiintymisestä alueella. Natura-arviointia varten ei ole tehty maastoselvityksiä Natura-alueilla. Natura arvion laati biologi FM Jyrki Matikainen. Raportin taittoi Eija Rauhala. Raportissa käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömme.

4. Natura-alueiden kuvaukset (Natura tietolomake)

Häädetkeidas (FI0336004)

Pinta-ala: 2011 ha
Aluetyyppi: SAC
Häädetkeitaan luonnonpuisto (perustettu 1956) on pinta-alaltaan noin 506 ha. Luonnonpuiston ulkopuoliset alueet kattavat noin 1500 ha ympäröiviä suo- ja kangasmetsäalueita. Luonnonpuiston luontotyypit ovat keidassuota (Kilpikeidas), luonnonmetsiin luokiteltavia kangasmetsiä ja puustoisia soita. Kangasmetsät ovat mänty- ja kuusivaltaisia VT-/MT-kankaita. Puustoiset suot ovat pääosin mänty-/koivuvaltaisia rämeitä. Luonnonpuiston ulkopuolisten osien luontotyypit ovat luonnonpuiston kaltaisia. Täydentäviä luontotyyppejä ovat vesialueet (Häädetjärvi, Vehkuri, Joutsenlammi), jotka ovat humuspitoisia vesiä, itäreunalla virtaavat Kovesjoki ja Pirttiluoma (jokien ja purojen vesikasvillisuutta) sekä eteläpäässä sijaitseva pienialainen tervaleppäkorpi. Reuna-alueilla on jonkin verran ojitettuja soita, joista pääosa on ennallistettu vuosina 2005–2006.

Häädetkeitaan linnusto on runsasta sekä lajistollisesti että määrällisesti. Alueella kasvaa alueellisesti uhanalainen kaarlenvaltikka. Häädetjärven pohjoispuolella metsäsaarekkeella on muinaisjäännös (kehämäinen kivilatomus). Häädetkeidas on keidas- ja rämesoiden sekä luonnonmetsien muodostama edustava kokonaisuus. Arvokas osa-alue on Kovesjoen-Pirttiluoman jokivarsialue (lähes luonnontilainen pienvesialue) sekä laaja luonnontilainen Keidaslammi Häädetjärven eteläpuolella. Lähistöllä sijaitsee Puurokeitaan suojelualue.

Alueen Natura-luontotyypit ja niiden pinta-ala (ha) Natura-alueesta:

3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	119
3210	Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit	1,9
3260	Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on Ranunculion fluitantis ja Callitricho-Batrachium -kasvillisuutta	1,9
7110	Keidassuot	901
7140	Vaihettumissuot ja rantasuot	4
7160	Fennoskandian lähteet ja lähdesuot	0,02
9010	Boreaaliset luonnonmetsät	220
91D0	Puustoiset suot	223

Luontodirektiivin liitteen II lajit

Liito-orava (Pteromys volans)

Saukko (Lutra lutra)

Tuulivoimahankkeen vaikutukset Häädetkeitaan Natura-alueen suojeluperusteena oleville luontotyypeille ja kahdelle luontodirektiivin liitteen II lajille

Häädetkeitaan Natura-alueen ja suunnitellun tuulipuisto alueen välinen etäisyys on lähimmilläänkin noin 3.7 kilometriä, joten minkäänlaisia Natura-alueita heikentäviä suoria tai välilisiä vaikutuksia ei tuulipuistohankkeesta synny.

Häädetkeitaan alueella esiintyvien liito-oravan ja saukon elinpiirit eivät ulotu suunnitellulle tuulivoimala alueelle. Yhteisiä vesistöreittejä, joita pitkin saukot kulkisivat tuulivoimala-alueelle tai sen läpi ei ole. Tuulivoimalahanke ei estä liito-oravien kulkua alueen läpi, eikä hanke luo ekologisia lajien liikkumista ohjaavia käytäviä.

Suomijärvi (FI0200029)

Pinta-ala:
Aluetyyppi : SPA
Karvian kunnan alueella sijaitseva Suomijärvi on humuspitoinen järviallas, joka on umpeenkasvanut toistuvien vedenlaskujen seurauksena. Alueen linnusto on poikkeuksellisen monipuolinen ja vesieliöstö runsas. Alue on tärkeä pesimä- ja muutonaikainen levähdyspaikka linnuille. Järven pintaa laskettu 1900-luvulla ja nostettu vuonna 2012. Alueella vallitseva lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla. Lajin elinympäristön laatua tai lajin populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein.

Taulukko 1. Suomijärven Natura-alueen suojeluperusteena olevat lintulajit.(Natura-tietolomake. Tiedot päivitetty 2018)

Anas acuta	Jouhisorsa
Anas clypeata	Lapasorsa
Anas querquedula	Heinätavi
Anas strepera	Harmaasorsa
Aythya ferina	Punasotka
Aythya fuligula	Tukkasotka
Aythya marila	Lapasotka
Chlidonias niger	Mustatiira
Circus aeruginosus	Ruskosuohaukka
Circus cyaneus	Sinisuohaukka
Cygnus cygnus	Laulujoutsen
Grus grus	Kurki
Haliaeetus albicilla	Merikotka
Larus minutus	Pikkulokki
Larus ridibundus	Naurulokki
Melanitta nigra	Mustalintu

Mergus albellus	Uivelo
Motacilla flava	Keltavästäräkki
Philomachus pugnax	Suokukko
Pluvialis apricaria	Kapustarinta
Podiceps auritus	Mustakurkku-uikku
Podiceps grisegena	Härkälintu
Porzana porzana	Luhtahuitti
Sterna hirundo	Kalatiira
Tringa erythropus	Mustaviklo
Tringa glareola	Liro
Tringa totanus	Punajalkaviklo

Tuulivoimahankkeen vaikutukset Suomijärven Natura-alueen suojeluperusteena olevalle linnustolle

Suomijärvellä pesii tai esiintyy 15 Lintudirektiivin liitteen I lajia, joista tosin osa esiintyy vain muutonaikaisena levähtäjänä. Valtaosa näistä lintulajeista on kosteikkolajeja, joiden elinpiiri rajoittuu Suomijärven alueelle.

Suomijärvi on tunnettu vesilintujen ja kahlaajien muutonaikainen levähdys- ja ruokailualue. Iso osa alueen Natura-lomakkeella mainituista lintulajeista on muuttolintuja, eivätkä ne pesi Suomijärven alueella. Lintujen muuttoreitit kulkevat alueen poikki pohjois-eteläsuunnassa niin keväällä kuin syksylläkin, joten Suomijärveä käyttävät lintulajit eivät kulje suunnitellun tuulipuiston läpi.

5. Johtopäätökset

Natura esiarvion perusteella suunniteltu Takakangas-Pihlajaharju tuulipuistohanke on mahdollista toteuttaa ilman merkittäviä Häädetkeitaan ja Suomijärven Natura-alueille kohdistuvia haitallisia vaikutuksia. Etäisyys Natura-alueita suunnitellulle tuulipuistoalueelle on niin pitkä, että voimaloiden rakentamisesta tai niiden toiminnasta aiheutuvat haitat eivät ulotu Natura-alueille. Täten varsinaista Luonnonsuojelulain 65 § mukaista Natura-arviota, jossa hankkeen vaikutuksia arvioitaisiin luontotyyppi- ja lintulajikohtaisesti ei tarvita.

6. Lähteet ja kirjallisuus

Ahlman Konsultointi & suunnittelu 2012. Karvian Suomijärven linnustoselvitys 2012. Karvian kunta. 19 s.

Ahlman Konsultointi & suunnittelu 2011. Karvian Suomijärven lintujen syyslevähtäjälaskennat 2011. Karvian kunta. 13 s.

Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46, 2. korj. painos, Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Ilmonen, J., Ryttäri, T. ja Alanen, A. 2001: Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet: Suomen Natura 2000 – ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. 2001. Suomen ympäristö 510.

Jokimäki, J. ja Hamari, S. 2007: Kevitsan kaivoshankkeen Natura- arviointi. Lapin vesitutkimus Oy.

Natura-tietolomake: Suomijärvi. Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Natura-tietolomake: Häädetkeidas. Varsinais-Suomen ELY-keskus. Pirkanmaan Ely-keskus.

Siitonen J. ja I. Hanski 2004. Metsälajiston ekologia ja monimuotoisuus. Teoksessa. Kuuluvainen

T., L. Saaristo, P. Keto -Tokoi, J. Kostamo, J.Kuuluvainen, M. Jussila, M. Ollikainen & P. Salpakivi – Salomaa (toim.) Metsän kätköissä. Suomen metsäluonnon monimuotoisuus. Edita Publishing Oy. Helsinki.

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA -menettelyssä ja Natura -arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.

Söderman, T. 2007: Luonnonsuojelulain mukaisten Natura-arviointien ja – lausuntojen laatu 2001-2005. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 30/2007.

7. Liitteet

Karttaliite 1. Tutkimusalue ja suunnitellut voimalanpaikat

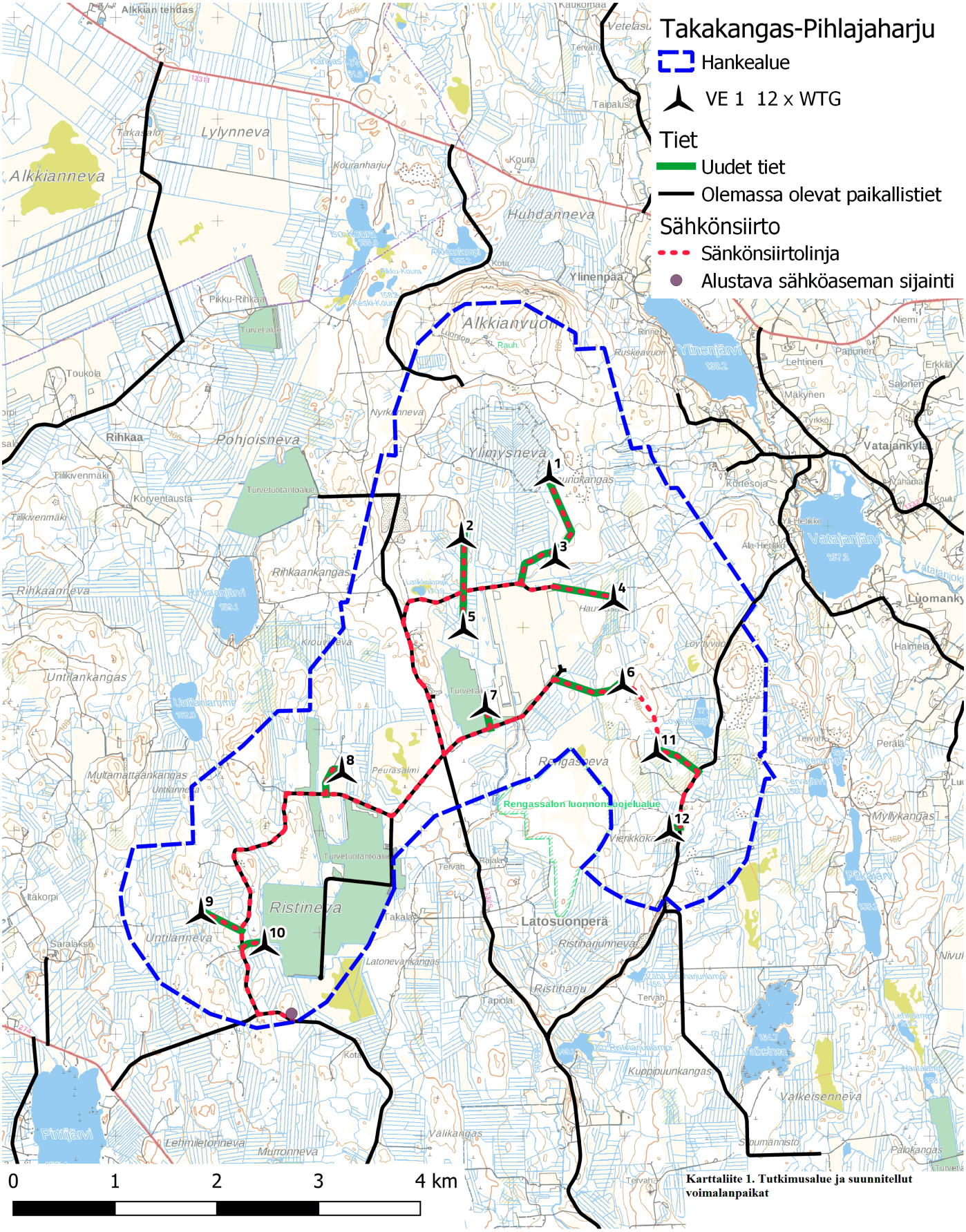

Karttaliite 1. Tutkimusalue ja suunnitellut voimalanpaikat
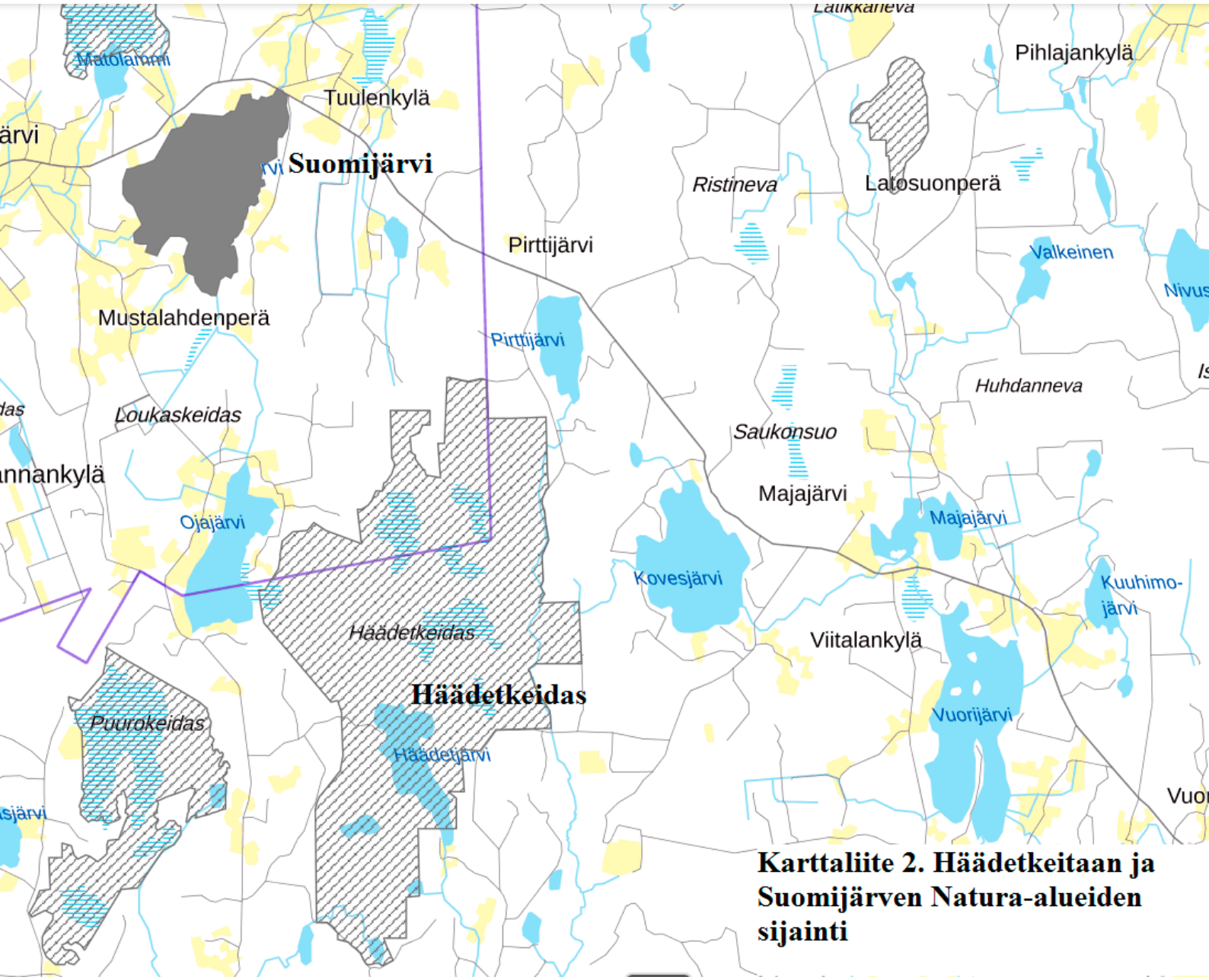
Karttaliite 2. Natura-alueiden sijainti